

پیشاهنگی در ایران - برگی از سیاست فرهنگی

دوران رضاشاه

۱۳۲۰ - ۱۳۰۴

□ پیشاهنگی در جهان

بروز انقلاب صنعتی در جهان غرب پیامدهای فرهنگی چندی را به دنبال داشت. یکی از مهمترین آثار انقلاب صنعتی گسترش شهرنشینی و افزایش رفاه نسبی بود. سکونت مداوم در شهر، سستی، رخوت و ضعف بدنی را برای شهرنشینان به ارمغان آورد و دوری از طبیعت، شجاعت، اراده و بسیاری فضائل اخلاقی را از آنان سلب نمود. برای مقابله با ضعفهای جسمانی، روانی و اخلاقی ناشی از این پدیده در اواخر قرن ۱۹ و اوایل قرن ۲۰ نهضتهای تربیتی با شعار بازگشت به طبیعت و پرورش ارزشهای اخلاقی به خصوص در میان جوانان و نوجوانان به سرعت گسترش یافت. در انگلستان نیز موسساتی نظیر بریگاد پسران (Boy's Brigade) و مجمع جوانان مسیحی (Church lads) به کار تربیت غیررسمی نسل جوان مشغول بودند. اما مهمترین و فراگیرترین حرکت تربیتی که در مدت کوتاهی در اغلب کشورهای غربی و سپس بسیاری از کشورهای جهان را فرا گرفت، نهضت Boy scouting یا پیشاهنگی پسران بود.

تاریخچه رسمی پیشاهنگی از آنجا آغاز می شود که ژنرال بیدن پاول (Baden-Powell) یکی از فرماندهان ارتش انگلیس در جنگ ترانسوال در سال ۱۸۸۴، هنگامیکه پادگان

تحت فرماندهیش مورد هجوم بوئرها و دیگر قبائل آفریقایی قرار گرفت به ضعف جسمانی و ناتوانی روحی سربازان انگلیسی در مقابل جنگاوران برهنه پی برد. در جریان این حمله وی مجبور شد به علت کمبود نفرات نظامی در مواردی مثل امربری، دیده بان و رساندن آذوقه از وجود پسر بچه های نوجوان استفاده کند. توانایی نوجوانان در نظم پذیری، اطاعت و اجرای دقیق دستورات، وی را به موضوع تربیت شبه نظامی نوجوانان برای اهداف غیر نظامی علاقمند کرد. او با مطالعه بر روی قبایل آفریقایی پی برد که آنان برای امتحان مردانگی جوانان آزمایشهای سختی را بعمل می آورند و عضویت یک جوان را در قبیله مشروط به موفقیت در تحمل رنج و اثبات تواناییهای جسمی می دانند. پاول در بازگشت به انگلستان به پژوهش آماری در مدارس پرداخت و از دیاد سالیانه بیماریهای مادرزادی، سوء تغذیه، مصرف الکل و فساد موجود در مدارس توجه وی را جلب کرد. بالاخره چاره را در ایجاد نهضت تربیتی یافت که با روش موثر در پرورش نسل جدید بکوشد. در ۱۹۰۳ اولین نوشته پاول تحت عنوان Scouting Aidsto شامل سخنرانیها و فعالیتهای وی منتشر شد. در سال ۱۹۰۷ اولین اردوی پسران تشکیل شد. آموزشهای این اردو از روشهای تعدیل شده

حسام الدین آشنا

نظامی، اصول تربیتی زولوها و دیگر قبایل نریقای، و شیوه‌های مدرن تربیت بدنی اخذ شده بد. موفقیت این اردو موجب شد که پاول کتاب Scouting For Boy را منتشر کند. در سال ۱۹۱۱ این حرکت چنان اوج گرفت که بیدن پاول بش را ترک کرده و یکسره کار به تربیت جوانان پرداخت. در همین سال اساسنامه و نظامنامه‌های مربوطه توسط شورایی تدوین و صویب شد و بلافاصله مورد حمایت پادشاه و لیعهد انگلستان قرار گرفت. این سازمان سرعت در اروپا مورد استقبال قرار گرفت و ز آمریکا نیز طرفداران زیادی پیدا کرد. در سال ۱۹۱۲ اولین گردهمایی بزرگ پیشاهنگان - مامبوری - در اطراف لندن برگزار شد و از آن س هر ۴ سال یکبار اجتماع مشابهی در یکی از شورها برقرار شد.

آموزه‌های پیشاهنگی، ایمان به خدا، اطاعت از نرات و قوانین، داشتن خلق و خوی و صفات ک، آمادگی فکری، جسمی و روحی برای قبول مسئولیت و انجام وظایف، پیروی از اصول اداری و خدمت به دیگران و الزام به خودآموزی ست. تعلیمات این سازمان در جهت ساختن خصیت و پرورش استعداد‌های اعضاء، بوزش فنون و صنایع دستی، آگاهیهای مربوط تربیت بدنی، اصول بهداشتی و کمکهای اولیه، ار گروهی - زندگی در خارج شهر، تماس با بیعت و آموختن زندگی اجتماعی است. سازماندهی اعضاء از اصول نظامی پیروی می‌کند. این روش به فرمانده امکان نظارت ستقیم بر آموزش و رفتار فردی افراد گروه را دهد. نهضت پیشاهنگی در معنای ابتدایی خود زامانی غیرنظامی، غیرسیاسی، غیر مذهبی و بی‌نزادی و بی‌وسستن به آن اختیاری است در حلیل نهایی استقبال جهانی از پیشاهنگی بعلت از مبرم به یک تحول اساسی در روشهای تعلیم تربیت بود. پیشاهنگی با روشی ساده و توأم با وحیه شاد و آزادی عمل برای تمرین و یادگیری زاساس میل و علاقه شخصی و فرصتهای فراوان برای بکار بردن ابتکارات تازه و استعداد‌های نهفته، اوقات فراغت خارج از مدرسه را پر کرده و نوجوانان را برای ورود به

زندگی اجتماعی آماده می‌کند.

پیشاهنگی در ایران: اولین حرکتها

گرچه اولین مکتوب رسمی با هدف معرفی پیشاهنگی در تیر ۱۳۰۴ منتشر شد اما پیشینه این امر به فعالیت‌های ورزشی «انجمن موسسین ورزش» باز می‌گردد که پیش از کودتای ۱۲۹۹ش با شرکت میرزاهمدی‌خان ورزنده دیلمه رشته ژیمناستیک از بروکسل در تهران تاسیس شد و گروهی از جوانان را با ورزشهای ژیمناستیک، فوتبال و بسکتبال و تنیس آشنا کرد. ورزنده پس از کودتا نیز به فعالیت خود ادامه داد و در سال ۱۳۰۴ با همکاری «مستر شیرک» (Mr. Sherk) امریکایی اولین تشکیلات بوی اسکات را در تهران به وجود آورد. وزارت معارف در اولین برخورد با تشکیلات جدید استقبال فراوانی از آن بعمل آورد. علی‌اصغر حکمت رئیس اداره تفتیش با نگاشتن مقاله‌ای ضمن معرفی و ذکر تاریخچه این نهضت وازه پارسی «پیش‌آهنگ»^۱ را در مقابل وازه‌های انگلیسی و عربی هم‌معنی پیشنهاد کرد.^۲

همزمان با این اقدامات ورود میرزا احمدخان امین‌زاده (بعدها: احمدامین) به کشور بر رونق پیشاهنگی افزود. وی که فارغ‌التحصیل دارالمعلمین عالی استانبول و لیسانسه ریاضیات عالی و یکی از صاحب‌نظران مسائل تربیتی بود از ریاست معارف فرات استعفا داده و با نوشتن مقالاتی در نشریات مختلف از جمله مجموعه معارف، لزوم تحولات اساسی در نظام تربیتی مدارس را مورد تاکید قرار می‌داد.^۳ تلاشهای همه‌جانبه علاقمندان در ۱۲ آذر ۱۳۰۴ منجر به اعلام رسمی پیشاهنگی به ریاست امین‌زاده شد. در ۱۱ اسفند همان سال با تاسیس انجمن پیشاهنگی به ریاست علی‌اصغر حکمت متحد‌المال دستور ایجاد پیشاهنگی در مدارس صادر شد. در بند اول این متحد‌المال به شاگردان کلاسهای آخر اجازه داده می‌شد به عضویت این موسسه درآیند و در بند سوم نیز تصریح شده بود که هر مدرسه ابتدایی که لااقل سی نفر و هر مدرسه متوسطه که لااقل ۵۰ نفر

محصل پیشاهنگ داشته باشد مورد تقدیر وزارت معارف قرار خواهد گرفت.^۴ ده روز بعد نخستین جشن پیشاهنگی در دارالفنون برگزار شد. پیشاهنگی پسران ایران در ژانویه ۱۹۲۸ (بهمن ۱۳۰۶) بواسطه اقدامات وزیرمختار ایران در انگلیس و مکاتبات میان پیشاهنگی ایران و مجمع بین‌المللی پیشاهنگی به رسمیت شناخته شد و ایران در زمره ۵۶ کشوری قرار گرفت که در مدارس خود پیشاهنگی را اجرا می‌کردند.^۵

بحران موفقیت

آغاز سال ۱۳۰۵ برای پیشاهنگی ایران بسیار موفقیت‌آمیز بود اما در نیمه همین سال مشکلات گوناگون به تدریج این تشکیلات را به مدت ۸ سال به تعطیلی کشاند. در ۲۴ فروردین وزارت معارف با ارسال متحد‌المالی از کلیه مدارس خواست تا با افزودن بر تعداد پیشاهنگان و آموزش مشق نظامی، آنان را برای رژه روز تاجگذاری (۱۴ اردیبهشت) آماده کنند. در ابتدای همین سال مجلس قانونی را تصویب کرده و اعانه معارف به پیشاهنگی را ماهیانه ۶۰ تومان مقرر می‌کند. آخرین روزهای بهار با جشن رسمی پیش‌آهنگان مازندران که با حضور ۶ هزار جمعیت در بارفروش منعقد شد، مصادف گردید. ۱۲ تیر ۱۳۰۵ نقطه عطف در حرکت پیشاهنگی بود در این روز نخستین جشن رسمی پیشاهنگی تهران به دعوت (احمد پدر) نصیرالدوله - وزیر معارف - و با شرکت رئیس‌الوزراء برگزار گردید. این جشن که شامل اجرای رژه، سرود رسمی، سرود مادر وطن، آفراشتن بیرق و سرود درفش مقدس و عملیات خاص ورزشی بود، با استقبال فراوان مدعوین مواجه شد. موفقیت این مراسم باعث شد ۳ روز بعد پیشاهنگی بعنوان ۲ واحد درسی در برنامه آموزشی دارالمعلمین ورزش گنجانیده شود.^۶ در ماههای بعد به سرعت بر فعالیت‌های این موسسه افزوده شد و سینمای پیش‌آهنگان پایتخت در ۲۲ شهریور افتتاح گردید.^۷ آخرین موفقیت سال ۱۳۰۵ ارسال متحد‌المال ۲ آبان بود. به موجب این دستور تعلیمات پیشاهنگی هفته‌ای دو روز پس از

خاتمه یا قبل از شروع به درس در مدارس برقرار می‌شد و معلمان لازم بود در کلاسها معنی و قواعد پیشاهنگی را به محصلین فهمانده و آنها را برای دخول در این حرکت تشویق کنند. آخرین بند این متحدالامال تشکیل انجمن اساسی پیشاهنگی ایران تحت ریاست افتخاری وزیر معارف را اعلام کرد و اعانه این تشکیلات در اواسط این سال به ۲۵۰ تومان در هر ماه رسید.

مخالفتها

موفقیتها تنها یک روی سکه بود و پیشاهنگی در وزارت معارف مخالفینین جدی داشت. آنان معتقد بودند اداره دانش‌آموزان از نظر اخلاقی حتی در محیط بسته مدرسه کار دشواری است تاچه رسد به اینکه عده‌ای نوجوان را تحت رهبری جوانکی ناپخته به محیطهای باز کوهستانی و بیلاقی ببرند.^۸ این مخالفتها که امین‌زاده از آن تعبیر به حسادت اداری و خیانت تربیتی کرده است^۹ با کنار رفتن نصیرالدوله از

وزارت معارف و جایگزینی سیدمحمد تدین این مخالفتها در وهله اول به شکل مخالفت با بودجه ظاهر شد. سالهای ۱۳۰۶ و ۱۳۰۷ دوره عسرت مالی بود. برای رفع این مشکل امین‌زاده طی ارسال ۲ نامه برای وزیر معارف و معاونت کل آن وزارتخانه درخواست کرد که کمک ماهیانه ۲۵۰ تومان ابقاء شود. با اینکه درنامه امین‌زاده اشارات و کنایات تندی مانند جمله زیر بچشم می‌خورد:

«از قرار مسموع وزارت جلیله معارف برای مدرسه سن‌لوثی ماهی ۲۰۰ تومان اعانه می‌دهد و بدیهی است موسسات پیشاهنگی که مریی عزم و اراده، حس وطن‌پرستی، روحیات اجتماعی، اعتماد بنفس و سجایای عالییه است، بیش از مدرسه سن‌لوثی برای ایران و ایرانی فائده دارد.»^{۱۰}

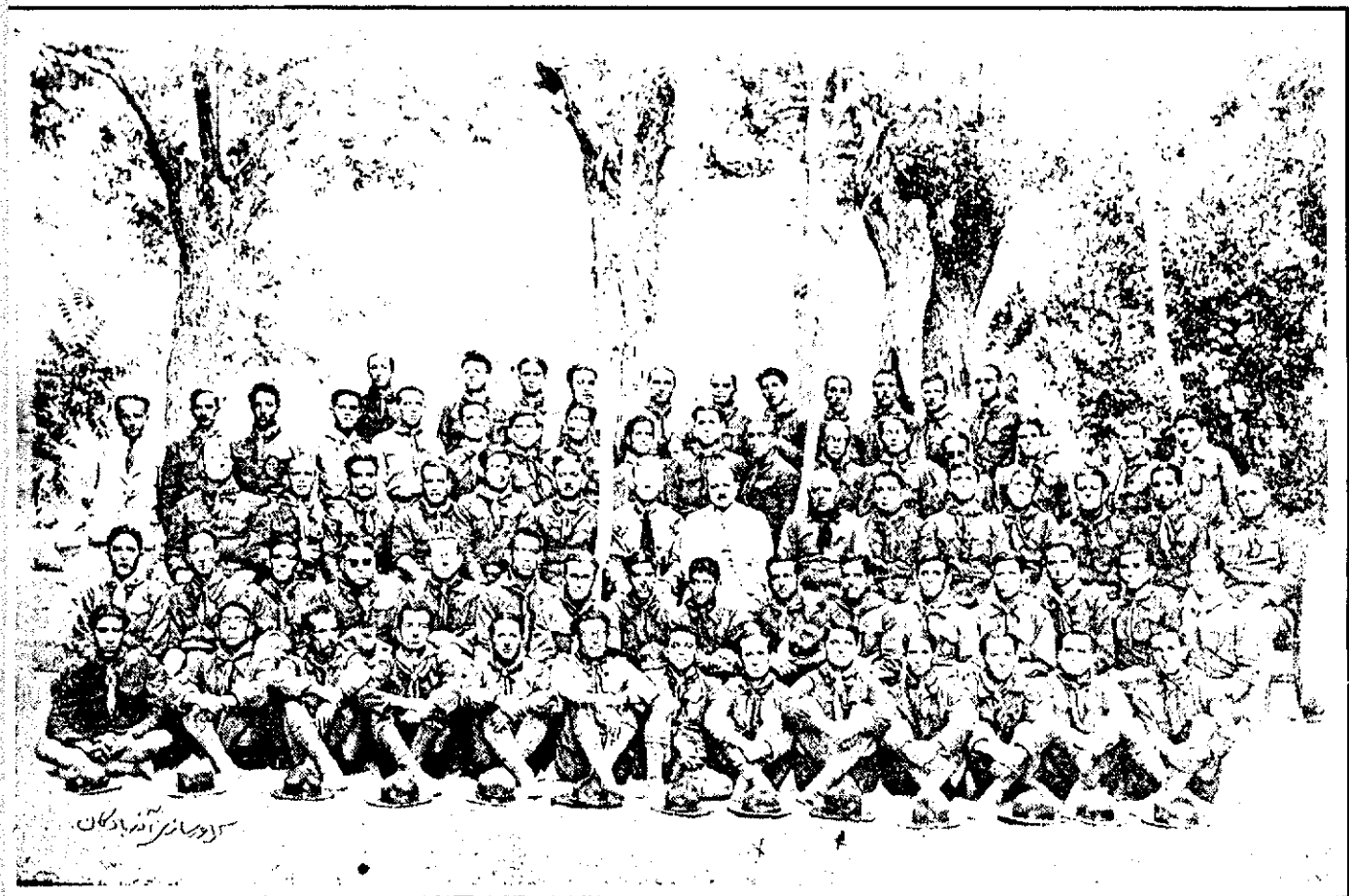
اما بی‌نوشت «فعلاً ضبط شود» و پاسخ: چون بودجه ۱۳۰۷ وزارت‌خانه تدوین شده، دیگر محلی برای کمک به آن موسسه موجود نمی‌باشد.

دریچه هرگونه امید به کمک دولت را بست.

انتشار مجله

در دورانی که پیشاهنگی از نظر فعالیه خارجی روز به روز محدود می‌شد یارانی به کمک امین‌زاده شتافتند و با تاسیس مجله پیشاهنگی برای مدتی از فراموش شدن نام او و آن جلوگیری کردند: اولین شماره مجله در ۱ خرداد ۱۳۰۶ با مدیریت احمد آرام منتشر شد. بالاترین سطر مجله جمله‌ای منسوب به علی‌علیه‌السلام درج شد که: ادبوا اولادکم بغیر آدابکم لانهم خلقوا لزمان غیر زمانکم. بر بالا آرم پیشاهنگی نیز آیه لیس للانسان الا ما سع جای گرفت.^{۱۱}

امین‌زاده در اولین سرمقاله مجله هدیه پیشاهنگی ایران را ایجاد عملی حس وطن‌پرستی در میان نوجوانان و جوانان معرفی می‌کند. در همان شماره شعری از میر عبدالعظیم خان به‌عنوان سرود رسمی پیشاهنگ



سردار ناصر آذربایگان

رج شده است:

خیل پیشاهنگ هان‌گاه فداکاری بود
بهر حفظ خاک ایران وقت هشیاری بود
هر که پیش‌آهنگ شده خصلت آمد پیشه‌اش
هوش دارو گوش ده جای نگهداری بود
هست اخلاق و شرف پاکی درستی راه وی
مهربانی و ادب یاری و غمخواری بود
صرفه‌جو در زندگانی در حوادث بردبار
حکم و فرمان را مطیع و پیرو و مجری بود
هموطن را چون برادر دوست‌دار و خواستار
هر که پیشاهنگ شد کارش فداکاری بود

ز شماره دوم تا ششم مجله، سلسله مقالاتی تحت عنوان پیشاهنگی و مصادر اسلامی بقلم آقا شیخ حسن حایری مازندرانی درج شد. در این مقالات تمام کوشش مولف بر این بود که ثابت کند پیشاهنگی از ابتکارات تربیتی جدید نبوده و در واقع اسلام بنیانگذار ورزشهای تربیتی است. در دومین مقاله خود می‌نویسد:

«من اگر بخوام کتاب (سبق و رمایه) که یکی از شاهکارهای مهم قوانین اسلامی است بفارسی ترجمه کنم نام آن کتاب را (پیش‌آهنگی) خواهم گذارد. این صبر و شهامت و اعتماد بنفسی که در صدر اسلام مسلمانها را آفای دنیا کرده بود در نتیجه همین قانون سبق و رمایه یا پیشاهنگی بود.»

این مقالات واکنشی بود در مقابل حملات مخالفین پیشاهنگی که آنها مخالف شئون دانش‌آموزی و وقار و متانت اسلامی می‌دانستند. درج مقاله «پیشاهنگی ملی باشد یا دولتی» حکایت از دو نحوه نگرش به پیشاهنگی بود. عده‌ای معتقد بودند انجمن پیشاهنگی به عنوان یک موسسه خصوصی می‌تواند با جلب داوطلبان آنها را تحت تربیت قرار دهد و تا سال ۱۳۰۷ هم نحوه رابطه وزارت معارف با پیشاهنگی به شکل پرداخت اعانه بود. اما ایجاد بحران در بودجه پیشاهنگی این نکته را روشن کرد که پیشاهنگی بدون اینکه کاملاً به خدمت دولت درآید پیشرفتی نخواهد داشت. سران پیشاهنگی هم خود طرفدار نظریه دولت‌گرایی بودند. امین‌زاده با اشاره به پیشاهنگی ترکیه نوشت:

ترکیه قبل از ۱۸ سال پیشاهنگی را تاسیس

نمود. وزارت معارف ترکیه رئیس تشکیلات بلژیک را با حقوقی گزاف کنتراست نمود که در مدت معینی تشکیلات پیشاهنگی ترکیه را اداره و کتابهایی تألیف و معلمین و روسای تربیت نموده و برگردد. در تمام ممالک خاورمیانه مثل ترکیه، مصر، بین‌الحرمین و سیام، ژاپن، چین و روسیه پیشاهنگی دولتی است.

وی با استفاده از این استدلال که چون پیشاهنگی مربوط به مدارس است و مدارس نیز دولتی است نتیجه می‌گیرد که پیشاهنگی نیز باید دولتی باشد.

توقف تدریجی فعالیت

انتشار مجله نیز کمکی به دفع مخالفتها نکرد بلکه گلابه‌های آشکار از مخالفین که به عنوان ذکر تاریخچه پیشاهنگی در هر شماره مجله منتشر می‌شد بر شدت آن افزود. تقلیل بودجه، بی‌توجهی وزیر معارف وقت (یحیی قره‌گزلو) و عدم استقبال کارکنان معارف موجب شد که امین‌زاده ایران را ترک کرده و به عراق مسافرت نماید. در فاصله سالهای ۱۳۰۷ تا ۱۳۱۳ جالینوس و سیدرضا اخوی مسئولیت کار را برعهده داشتند. در این سالها وزارت معارف هیچ‌گونه کمکی به پیشاهنگی نکرد و اداره نیز از وزارت معارف خارج و به محلی اجاره‌ای منتقل شد فقط ماهیانه هزار ریال برای اجاره خانه محل اداره و حقوق مستخدم و مخارج روشنایی از محل بودجه وزارتی کارسازی شد. آخرین ضربه اداری به پیشاهنگی در اردیبهشت ۱۳۰۷ وارد شد. وزارت معارف با ارسال متحدالمالی اعلام کرد: موسسه پیشاهنگی از موسسات خصوصی است. وزارت جلیله معارف در تشکیلات آن هیچ‌گونه دخالتی ندارد بنابراین پیشاهنگی به کلی در مدارس ممنوع است.^{۱۱} مکاتبات متعدد و درخواست لغو این متحدالمالی اثری نبخشید. در پایان سال ۱۳۱۱ تلاش دیگری برای افزایش کمک‌هزینه پیشاهنگی انجام شد. سیدرضا اخوی با ارسال نامه‌ای متمسکانه از رئیس‌الوزراء مهدی‌قلی هدایت خواست تا بعلت تأخیر دوساله پرداخت حق عضویت پیشاهنگی بین‌المللی و برگزاری جشن پیشاهنگی در حضور هیئت

دولت، اعانه این موسسه در سال ۱۳۱۲ به ماهیانه ۳۰۰ تومان افزایش یابد. پاسخ هدایت جز این نبود که «چون محلی برای خرج موجود نیست، متأسفانه مساعدتی مقدور نمی‌باشد».^{۱۲}

شروع مجدد فعالیت

سقوط کابینه هدایت و ریاست‌الوزرای فروغی در ۲۶ شهریور ۱۳۱۲ وزارت معارف را در اختیار علی‌اصغر حکمت قرار داد. حکمت که خود یکی از اولین مروجان طریقه پیشاهنگی بود به سرعت به بازسازی تشکیلات پرداخت. اولین اقدام وی تاسیس «انجمن تربیت بدنی و پیشاهنگی» به ریاست ادیب‌السلطنه سمیعی رئیس تشریفات سلطنتی بود. اعضای این انجمن تماماً از چهره‌های سیاسی و فرهنگی کشور بودند. نخستین اقدام این انجمن تهیه اساسنامه‌ای بود که اختیار انجمن را تماماً به دولت واگذار می‌کرد. طبق این اساسنامه شعب انجمن در ولایات تحت ریاست والی یا حکومت هر محل تاسیس می‌شد. اقدام دیگر واگذاری ریاست عالی انجمن به ولیعهد بود. او در آن تاریخ در خارج از کشور به تحصیل و... اشتغال داشت و علاقه وافری به امور ورزش و پیشاهنگی ابراز می‌کرد. با دولتی شدن کامل پیشاهنگی مشکل بودجه نیز حل شد با تأمین اعانه از طرف وزارت دارایی نسبت به استخدام یک متخصص تربیت بدنی از آمریکا اقدام شد. دکتر عیسی صدیق که خود فارغ‌التحصیل دانشگاه کلمبیا بود به وسیله مکانیبه یکی از فارغ‌التحصیلان مجرب دانشسرای عالی آن‌دانشگاه را با حقوق ماهانه دوست دلار استخدام کرد. توماس. ر. گیبسون (Thomas.R.Gibson) در اواخر شهریور ۱۳۱۳ وارد تهران شد. وی دو کار مهم را به سرعت آغاز کرد ابتدا به احیاء پیشاهنگی پرداخت و با معاونت حسام‌الدین بازارگاد، رئیس دبیرخانه انجمن ظرف چهار ماه عده کافی پیش‌آهنگ برای شرکت در رژه سوم اسفند ۱۳۱۳ آماده کرد.^{۱۳} رژه پیش‌آهنگان که در پیشاپیش ارتش حرکت می‌کردند برای حکمت بسیار موفقیت‌آمیز بود و او را از کفالت به وزارت رساند. اقدام دوم اجباری کردن ورزش

در مدارس کشور بود. دستور مفصل ورزش در مدارس بتاريخ ۳ بهمن ۱۳۱۳ تهیه شد. این دستورات هدف خاصی را دنبال می‌کرد. در مقدمه متن دستور به این نکته اشاره شده است: «مواد این دستور تنها راجع به تربیت بدنی نبوده بلکه در حقیقت قسمتی از تعلیم و تربیت است که بوسیله حرکات و عملیات ورزشی به شاگردان تعلیم داده می‌شود.»

مسئولیت مضاعف حکمت در معارف و انجمن پیشاهنگی موجب قدرت یافتن پیشاهنگی شد. تابستان سال ۱۳۱۴ باغ منظره تهران با وسعت یک میلیون متر مربع برای پیشاهنگی خریداری شد و اولین اردوی تربیت مربی پیشاهنگی با شرکت ۸۴ نفر به مدت ۱۵ روز در منظره تشکیل شد. این افراد بعدها هسته‌های اصلی پیشاهنگی ولایات را تشکیل دادند. از مهر ۱۳۱۴ اداره جداگانه‌ای در وزارت معارف به نام اداره پیشاهنگی و تربیت بدنی دایر شد. در همان ماه متحدالمال مبسوط پیشاهنگی مدارس از طرف وزارت معارف صادر شد. به همراه این متحدالمال انبوهی از فرمها و برگه‌های گزارش ارسال شد. این برگه‌های اداری در تضمین بقای سازماندهی پیشاهنگی نقش مهمی را ایفا کرد.

تاسیس پیشاهنگی دختران

تاسیس پیشاهنگی دختران به ریاست عالی‌ه شمس پهلوی یکی از مهمترین اقداماتی بود که بدنبال تاسیس کانون بانوان در اردیبهشت ۱۳۱۴ در راستای اجرای مقدمات فرهنگی کشف حجاب توسط حکمت صورت گرفت. در مرداد ماه ۱۳۱۴ کلاسی در تهران برای تربیت مربیان پیشاهنگی دختران تشکیل شد. مدتی بعد محل این کلاس به کانون بانوان منتقل شد. چند ماه بعد در ۱۷ دی ۱۳۱۴ شرکت وسیع پیشاهنگان دختر در مراسم دانشسرای عالی توانایی دختران را در اجرای مقاصد فرهنگی به ظهور رسانید. دقت در عکسهای مربوط به مراسم کشف حجاب این موضوع را به خوبی نشان می‌دهد. مراسم رژه سوم اسفند ۱۳۱۴ که با حضور ۲۰۰۰ پسر و ۱۰۰۰ دختر انجام شده بود اهمیت شرکت دختران در مراسم را نشان داد. از آغاز سال بعد گردشهای

دسته‌جمعی دختران پیشاهنگ در روزهای جمعه آغاز شد. اگرچه این کار به نگرانی خانواده‌ها افزود ولی اجبار وزارت فرهنگ روز به روز آمار دختران پیشاهنگ را افزایش داد به طوری که تعداد آنان در اسفند ۱۳۱۷ در پایتخت به ۲۳۲۳ نفر رسید.^{۱۵} با آغاز اسفند ۱۳۱۸ و اجباری شدن شرکت دختران شهرستانی در پیشاهنگی فکر تربیت رهبران پیشاهنگی دختران قوت گرفت. در فروردین ۱۳۱۹ تعداد ۲۸ دختر از تهران و شهرستانها بمدت ۲ ماه در اردوی شرکت کردند و سپس در ۸ شهرستان مهم مسئولیت پیشاهنگی دختران را برعهده گرفتند به این ترتیب در خرداد ۱۳۱۸ تعداد پیشاهنگان دختر به ۲۴۷۸ و در خرداد ۱۳۱۹ به ۳۲۹۹ نفر بالغ شد.^{۱۶}

تقویت پیشاهنگی

بازگشت ولیمهد به کشور در اردیبهشت ۱۳۱۵ رونق پیشاهنگی را بیشتر کرد. وی شخصاً در مراسم و اردوها شرکت می‌کرد و با صرف هزینه جشنها و آموزشهای ورزشی مربیان و مسئولان را تشویق می‌نمود. انتشار کتابها و جزوات تبلیغاتی و آموزشی که با همکاری مربیان پیشاهنگی در مدت اردوهای آموزشی تهیه می‌شد نیز به معرض و گسترش آن افزود. اگرچه بخاطر استفاده بیش از حد از اوقات فراغت و گاه ساعات درسی دانش‌آموزان حتی در سال ۱۳۱۵ نیز در سطح مسئولین وزارت معارف مخالفت‌هایی با فعالیت‌های پیشاهنگی بچشم می‌خورد^{۱۷} ولی فشارهای اداری وزیر معارف تمام مقاومتها را درهم شکست.^{۱۸} اواسط سال ۱۳۱۵ علاوه بر پیش‌آهنگی، آموزش نظامی نیز به برنامه مدارس متوسطه تحمیل شد. دروس تعلیمات نظامی به دو دسته اخلاقی و عملی تقسیم می‌شد. در قسمت اول تهییج احساسات سلحشوری، شاه‌پرستی، میهن‌دوستی، بیان و مقایسه وضع گذشته و فعلی کشور آموخته می‌شد و در قسمت دوم ورزش‌های نظامی اجباری بود. این برنامه که ۲ ساعت در هفته در نظر گرفته شده بود بمنزله یکی از دروس رسمی در کارنامه محصل وارد می‌شد.^{۱۹}

یکی از مهمترین اقدامات سال ۱۳۱۵ تلاش برای فراهم آوردن امکانات شرکت ایران در پنجمین اردوی بین‌المللی پیشاهنگی (جامبوری) ۱۹۳۷ در هلند بود. حضور در این جامبوری که اعلام فعالیت جهانی پیشاهنگی ایران محسوب می‌شد از هر جهت برای سران این حرکت حیاتی شمرده می‌شد. حکمت طی نامه‌ای بتاريخ ۱۳۱۵/۹/۱۸ خطاب به ریاست وزراء نوشت: «با اهمیتی که این اجتماع بین‌المللی از لحاظ تعلیم و تربیت عمومی و ایجاد وحدت افکار مابین اهل عالم متضمن است - مملکت شاهنشاهی ایران با آنکه متجاوز از ده سال است عضو مجمع بین‌المللی پیشاهنگی می‌باشد و سالی مبلغی آئونه و حق عضویت می‌دهد تابحال در این اردوها و کنگره‌ها شرکت ننموده است... برای کشور ایران با ترقیاتی که در این عصر همایون نائل گردیده سزاوار است که این دعوت را رد ننموده و شرکت نماید». رئیس‌الوزراء - محمود جم - تصویب این موضوع را موکول به طرح در هیئت دولت در روشن شدن تعداد افراد اعزامی و مخارج سفر و اقامت نمود.^{۲۰}

درواقع حکمت منتظر پاسخ هیئت دولت نشده بود و در تابستان همان سال یعنی ۵ ماه قبل از ارسال نامه ضمن برگزاری سومین دوره اردوی تابستانی که مخصوص رؤساء و معاونین پیشاهنگی ایالات و تعدادی از رؤساء و ناظمین مدارس تشکیل شده بود. موضوع شرکت فعال در جامبوری ۱۹۳۷ را طرح کرد و هریک از شرکت‌کنندگان را موظف نمود یکی دو مقاله در موضوعات مختلف پیشاهنگی و فلسفه آن نگاشته یا ترجمه کند تا مجموعه این مقالات در سلسله نشریاتی به طبع برسد. اولین نشریه بنام - ۵۰۰۰ پیشاهنگ تاریخچه سومین اجتماع پیشاهنگان دنیا - جامبوری ۱۹۲۹ انگلستان - در تابستان همان سال منتشر شد. آنچه از اسناد برجای مانده از سازمان پیشاهنگی نشان می‌دهد این است که ایران بالاخره در جامبوری ۱۹۳۷ شرکت کرد. اما نه از طریق اعزام پیشاهنگ از ایران. مهندس دفتریان که در اوقات برگزاری جامبوری در فرانسه مشغول تحصیل بوده است در مورد لزوم شرکت در جامبوری ۱۹۳۷ با



لار دبادن پاول رئیس پیشاهنگی دنیا

زارت فرهنگ مکاتبه کرد. با دستور ولیعهد، زارت فرهنگ از دو دانشجوی دیگر، دکتر نجمی و دکتر بازارگادی که به ترتیب در پاریس لندن مشغول تحصیل بوده‌اند نیز خواست که همراه آقای طاهر سرپرست دانشجویان ایرانی در پاریس در آن مراسم شرکت کنند.^{۳۱} این چهار فر نخستین نمایندگان ایران در مراسم جهانی پیشاهنگی بوده‌اند.

اجباری شدن پیشاهنگی در مدارس

فکر اجباری کردن تعلیمات پیشاهنگی از بتدای تأسیس آن وجود داشت. اولین دوره فعالیت پیشاهنگی بدون کسب موفقیتی در این زمینه خاتمه یافت اما با شروع مرحله دوم که از سال ۱۳۱۳ پس از بازگشت شاه از سفر ترکیه آغاز شد^{۳۲} کارکرد موفقیت آمیز پیشاهنگی در تربیت نسل مطلوب طراحان فرهنگی آن دوران آشکار گردید. در دیدگاه رضاشاه پیشاهنگی مقدمه سربازی بود لذا همواره پیش‌آهنگان پیشاپیش ارتشیان رژه می‌رفتند لذا در سال ۱۳۱۷ بنا بر پیشنهاد وزارت فرهنگ ماده واحده‌ای تصویب شد و بموجب آن شرط شرکت در امتحان نهایی دبستانها و اخذ گواهینامه ابتدایی را یکسال خدمت در سازمان پیشاهنگی

و اخذ آموزش درجه سوم قرار دادند و همچنین شرط شرکت در امتحانات دوره اول دبیرستان یکسال خدمت در طول تحصیل در کلاس اول و اخذ آموزش درجه دوم بود.^{۳۳} در تبصره ۱ این قانون مقصود از مدت یکساله خدمت را شرکت پیشاهنگ در تمام تعلیمات و عملیات هفتگی و جشنها و اجتماعات رسمی و انجام خدمات محوله معرفی کرده بود. ماده ۱۱ این دستورالعمل نیز بیان می‌داشت که: چون پیشاهنگی غیر از ورزش و مقصود از آن تربیت افراد شاه‌پرست و میهن‌دوست و منظور تربیت روحی و اخلاقی جوانان و آموختن نکات و تعلیمات لازم زندگی و پرورش افرادی است که برای کشور مفید باشند لهذا هیچ نوع عذری از قبیل گواهینامه طبیب و عذر کسالت و ضعف بنیه و امثال آن نمی‌تواند شاگردان را از شرکت در این سازمان تربیتی معاف دارد. اشخاصی که بنا به تشخیص پزشک

وزارت معارف بر اولیای دانش‌آموزان برای شرکت فرزندانشان در پیشاهنگی روز به روز افزایش یافت و کار را بدانجا رساند که راننده رئیس‌الوزراء برای معافیت فرزند علیلش از عملیات پیشاهنگی به وی متوسل شد^{۳۴} و دانش‌آموز فقیری به اسم حسین خازنی برای تهیه لباس و ادوات گرانتیقت^{۳۵} پیشاهنگی از شخص شاه تقاضای کمک مالی کرد.^{۳۶}

مشکلات مالی:

بودجه پیشاهنگی که از سالی ۷۲۰ تومان آغاز شده بود در سال ۱۳۱۷ به سالیانه ۱۲ هزار تومان رسید. ده هزار تومان از این مبلغ توسط شرکت نفت انگلیس و ایران تأمین شد^{۳۸} و مابقی نیز از محل صدی نیم عوارض شهرداری پرداخت می‌گردید. گسترش روزافزون سازمان پیشاهنگی در تهران و شهرستانها و نیز شروع

وزارت فرهنگ برای انجام قسمتی از عملیات پیشاهنگی از قبیل شنا و راه‌پیمایی که مستلزم واجد بودن بنیه جسمانی است، استعداد مزاجی ندارند از انجام همان قسمت از عملیات معاف خواهند بود ولی تعلیمات پیشاهنگی را باید فرا گیرند. ماده ۱۲ این دستورالعمل نیز کلیه افراد به استثنای کسانی که عدم بضاعت آنها محرز است را بمجرد ورود به خدمت پیشاهنگی موظف به تهیه لباس و لوازم پیشاهنگی نمود.^{۳۷}

اجباری شدن پیشاهنگی از یک سو موجب افزایش بی‌سابقه تعداد پیشاهنگان شد و از سوی دیگر مشکلات متعددی را به بار آورد. تعداد پیشاهنگان و مربیان کشور که در سال ۱۳۱۶ حدود ۲۱۳۵۰ نفر بود در پایان سال ۱۳۱۷ به ۳۷۱۱۳ نفر رسید. این تعداد در خرداد ۱۳۱۸ به ۳۳۷۴۵ و در خرداد ۱۳۱۹ به ۳۷۸۴۳ نفر بالغ شد. اما برای دستیابی به افزایش تعداد فشار

سند شماره ۱

اداره کل تشکیلات تربیت پیشاهنگی ایران -
اداره پیشاهنگی مرکز - مورخه ۱۹ بهمن ۱۳۰۶
نمره ۱۰۶۴/۶۳

مقام منبع وزارت جلیله معارف و اوقاف و صنایع
مستظرفه دامت شوکته.

با کمال توقیر و احترام معروض میدارد
چنانچه خاطر شریف حضرت اشرف مستحضر
است بودجه تشکیلات پیشاهنگی آمریکا بالغ بر
(۴/۵۰۰/۰۰۰) دلار است و در هریک از ممالک
متمدنه و غیرمتمدنه عالم دولت مخارج هنگفتی

برای تربیت جامع و حیاتی پیشاهنگی صرف
می نماید. وزارت جلیله معارف از سال ۱۳۰۵ از
قرار ماهی ۶۰ تومان برای کلیه تشکیلات
پیشاهنگی ایران و شعب آن که در دنیا برسمیت
شناخته شده است، تخصیص داده و بدیهی است

با این مبلغ جزئی حتی پیشاهنگی مازندران را
نمی توان اداره نمود، برای اینکه ایران نیز در
مقابل اجانب دارای تشکیلات پیشاهنگی
مختصری باشد و جوانان ایران بتوانند با این

اصول تربیت حیات بخش پرورش یابند، سزاوار
است همان مبلغی که سابقاً وزارت معارف در
بودجه خود برای پیشاهنگی ایران منظور داشته
بود یعنی از قرار ماهی ۲۰۰ تومان سالیانه ۳۰۰۰
تومان منظور فرمایند. از قرار مسموع وزارت
جلیله معارف برای مدرسه سن لوئی ماهی ۲۰۰
تومان اعانه می دهد و بدیهی است موسسات

پیشاهنگی که مرتبی عزم، اراده، حس
وطن پرستی، روحیات اجتماعی، اعتمادبنفس و
سجایای عالییه است بیش از مدرسه سن لوئی
برای ایران و ایرانی فائده دارد، لذا با کمال توقیر
و احترام بنام پیش آهنگان ایران استدعا مینمایم

که در بودجه ۱۳۰۷ اعانه در حدود سال ۳۰۰۰
تومان برای کلیه تشکیلات پیشاهنگی ایران
منظور فرمایند تا بتوانیم در تهران و ولایات چند
مرکز تربیت پیشاهنگی که دارای قسمتهای
صنعتی، لوازم و اثاثیه موزیک، پرستاری و
معلمین تربیت شده باشد، تأسیس بنمائیم.

احترامات فائقه را در کمال خلوص تقدیم میدارد
مهر - اداره پیشاهنگی

امضاء - احمد امین

دکتر عیسی صدیق - وزیر فرهنگ - حذف
برنامه اجباری آموزش نظامی و پیشاهنگی از
مدارس بود. این اقدام به تصریح دکتر صدیق در
جهت آرام ساختن خشم افکار عمومی انجام
گرفت.

در پایان با پرهیز از ارائه هرگونه تحلیلی در
مورد کارکرد غلط پیشاهنگی و سوء استفاده
رژیم از دانش آموزان برای اهداف خاص سیاسی
و تبلیغاتی در دوران رضاشاه تنها به نقل بخشی
از دفاعیات تدین پس از شهریور ۲۰ و نظر وی در
مورد پیشاهنگی اکتفا می شود:

«وزارت فرهنگ طوری شده بود که هدف آن
تحصیل نبود. هر روز شاگردان را برای رژه
دعوت می کردند. برای تعلیمات نظامی می بردند،
برای جشنها دعوت می کردند، برای تظاهرات
می بردند، پیشاهنگی می بردند. من با پیشاهنگی
مخالف نیستم اما با این پیشاهنگی که فقط به
منظور تظاهر و مسخره بازی درست شده بود
مخالف بودم. من حاضر نبودم جوانان را بدست
اشخاص ناصالح بسپارم که آنها را به کوه و
بیابان به گردش ببرند. آنها استخر درست کرده و
دختران را در حضور مردم لخت می کردند.
ناموس مملکت وقتی خواست در استخر عمومی
و در حضور مردم شنا کنند این دیگر به درد
مملکت نمی خورد این خلاف عفت و شرافت
است.»^{۳۳}

والسلام



آقامیرزا احمدخان امین

جنگ جهانی دوم و کاهش دریافتی ایران از
شرکت نفت و همچنین پرداختن وزارت فرهنگ
به اقدامات پرخرج تبلیغاتی پیشاهنگی را دچار
مشکلات مالی کرد. این مشکلات ابتدا در
شهرستانها رخ نمود و مسئولان نیز هریک
طرحی را برای حل آن پیشنهاد کردند. انجمن
پیشاهنگی و تربیت بدنی قم پیشنهاد کرد: «از
بلیطهای مسافرتی که در قم صادر می شود و
شهرداری یک ریال مأخوذ می دارد ده دینار
اضافه شود برای انجمن تربیت بدنی که از این
راه ممکن است سالی ۱۵ هزار ریال برای
پیشرفت این منظور عایداتی تهیه نمود.»
رئیس الوزراء در پاسخ این نظر نوشت: «اشعار
می شود برای هرکاری نمی شود عوارض گرفت.
شهرداری قم در بودجه خود مبلغی برای اینکار
پیش بینی ننماید.»^{۳۴} انجمن ایالت شرقی
آذربایجان در جلسه ۱۶/۴/۱۳۰۳ خود تشکیل
لاطاری با انتشار بیست هزار بلیط ۵ ریالی را
برای رفع مشکلات مالی پیشنهاد کردند. این
پیشنهاد با تذکر ماده هفتم متمم بودجه ۱۳۱۴ که
اقدام به بخت آزمایی را در داخله کشور بدون
تصویب هیئت وزراء ممنوع اعلام می کرد به دفتر
مخصوص ارسال شد. پاسخ دفتر مخصوص این
بود که: بعرض رسید، تکلیفی معین نفرمودند،
ضبط شود. ۱۶/۷/۱۳۰۶.^{۳۵} عدم حل بحران هزینه
پیشاهنگی از طرق بالا وزیر سخت کوش فرهنگ

- اسماعیل میرآت - را برآن داشت که با
پیشنهاد افزایش سهم پیشاهنگی از عوارض
شهرداری مشکل را تا حدی رفع نماید.
رئیس الوزراء در پاسخ به درخواست وزیر
فرهنگ طرح موضوع در هیئت دولت را مشروط
به ارائه صورت خرج سالیانه پیشاهنگی کرد.^{۳۶}
مکاتبات فیما بین مدتها به طول انجامید^{۳۷} تا
بالاخره در ۷ تیرماه ۱۳۲۰ هیئت وزیران با
موافقت وزارت دارائی افزایش درآمد انجمن
تربیت بدنی از محل عوارض شهرداریها از
نیم درصد به یک درصد را تصویب نمود.^{۳۸} اگرچه
این تصویبنامه می توانست مشکلات مالی سازمان
را تا حدی برطرف نماید اما حوادث شهریور ماه
۱۳۲۰ تشکیلات پیشاهنگی را دچار التهاب
فراوانی کرد بطوریکه یکی از اولین اقدامات

در حاشیه سند نوشته شده: فعلاً ضبط شود.
۱۱/۲۵

سند شماره ۲

۱۳۰۷/۲/۱۸ نمره ۴۸۸ - از دایره کابینه به
مدرسه متوسطه شاهپور دولتی
در جواب مراسله آقای فرخ‌منش خاطر آن
مدرسه را به مفاد متحدالامال نمره ۲۸۷۲ وزارت
جلیله متبوعه که ذیلاً مرقوم می‌گردد متوجه
می‌دارد:

موسسه پیشاهنگی از موسسات خصوصی
است. وزارت جلیله معارف در تشکیلات آن
هیچگونه دخالتی ندارد بنابراین پیشاهنگی بکلی
در مدارس ممنوع است.
سواد فوق برای استحضار به مدرسه اسلامی
ارسال می‌شود که رعایت آنرا لازم شمارند. مواد
مطابق با اصل است - رئیس مدرسه دولتی
شماره ۲ - رئیس معارف و اوقاف ایالتی
کاظمی - مواد فوق مطابق با اصل سواد ضمیمه
راپورت ارسالی اداره محترمه پیشاهنگی
کرمانشاهان است. داخلی مرکز پیش‌آهنگی -
امضاء: ناخوانا.

سند شماره ۳

تشکیلات پیشاهنگی ایران. اداره پیشاهنگی
کرمانشاهان. مورخه ۱۳۰۷/۷/۱۸، نمره ۲۵،
ضمیمه سواد نمره ۴۸۸
اداره محترم تعلیمات عمومی - در تعقیب
مراسله نمره ۱۱ مورخه ۱۳۰۷/۶/۲۱ مصدع است
(که نظر به متحدالمالیکه در ۱۳۰۷/۲/۱۸ تحت
نمره ۴۸۸ که در نتیجه اخطار اداره پیشاهنگی
کرمانشاهان برای جشن الغاء کاپیتولاسیون
نموده بوده و آقای کاظمی رئیس معارف وقت به
مدارس دولتی و ملی صادر نمود که سواد آن لفاً
تقدیم است و موفق به پیشرفت هم نشد) تقاضا
گردید شرحی به اداره معارف کرمانشاهان از
طرف وزارت جلیله در آزادی محصلین مدارس
دولتی در ساعات غیررسمی صادر گردد که
نتیجه زحمات و خسارات زیادیکه در این قسمت
هم متوجه شده بهدر نرود و تعلیمات مفیده که
موضوع آن روی اصول تهذیب اخلاق بنا گردیده

انجام داده شود و هنوز حکم مزبور صادر
نگردیده لذا تقاضای صدور حکم مزبور را
می‌نماید.

رئیس تشکیلات تربیت پیشاهنگی کرمانشاهان
صبح
در حاشیه سند نوشته شده است: فرمودند ضبط
شود.

سند شماره ۴

پیشاهنگی ایران - مورخه ۱۴ دی ماه ۱۳۱۱ -
نمره ۳۷۹
مقام منبع ریاست وزراء عظام دامت شوکته.
اوضاع مالی تشکیلات پیشاهنگی ایران خیلی
رقت آور شده بطوریکه روسای پیشاهنگی ایالات
و ولایات از این حیث در زحمت و محتاج به
کمک مالی هستند. با یکصد تومان اعانه وزارت
جلیله معارف حتی مخارج ضروری پیشاهنگی
ایران تأمین نمی‌شود و دو سال است حق
عضویت مجمع بین‌المللی پیشاهنگی بتعمیق
افتاده و غالباً دارالانشاء مجمع مزبور مطالبه
می‌نماید از هیئت محترم وزراء عظام تمتی دارد
عطف توجهی فرموده از هر محل ممکن باشد
ماهی دو بیست تومان اضافه بر اعانه وزارت جلیله
معارف به پیشاهنگی ایران کمک شود تا هم حق
عضویت دوساله مجمع بین‌المللی پیشاهنگی
تأذیه شود و هم بتوان در تابستان آتیه جشن
ترتیب داده عملیات پیشاهنگان را در حضور
هیئت محترم دولت بمعرض نمایش گذارد و علت
اینکه چند سالست موفق به اینکار نمی‌شود همانا
کثرت مخارج چنین جشنی است که برای
وسائل کار لااقل هزار تومان اعتبار لازمست در
خاتمه متممتی است در صورتی که اعطاء اعانه
مزبور در هذه السنة ممکن نباشد مقرر فرمایند در
بودجه سال ۱۳۱۲ منظور نمایند.

با تقدیم احترامات فائقه
رئیس تشکیلات پیشاهنگی ایران
آماده
سیدرضا - اخوی
در حاشیه سند نوشته شده - جواب داده شود
چون محلی برای این خرج موجود نیست

متاسفانه مساعدتی مقدور نمی‌باشد.

سند شماره ۵

در حاشیه سند نوشته شده است: اداره تربیت
پیشاهنگی و بدنی: چون آن اداره تمام ترتیبات را
مستقیماً میدهد و حتی کارهایی هم که تماس
اداره اقدام می‌کند مقتضی است که اشکالات را
هم خود آن اداره رفع کند. ۱۷-۱۶-۱۵

سند شماره ۸

در حاشیه سند نوشته شده است: در هیئت مطرح
کنید. جواب داده شود تعیین نمایید چند نفر
وزارت معارف در نظر دارد اعزام دارد و مخارج
آنها از حیث خرج سفر و مدت اقامت چقدر
خواهد بود قطعاً پیشنهاد نمایند. ۱۵/۹/۵

سند شماره ۹

نمره عمومی ۱۳۲۸۶ تاریخ تحریر ۱۵/۱۱/۱۳
تاریخ ثبت ۱۳۱۵/۱۱/۴
جناب آقای حکمت وزیر معارف، شوفر این
جانب علی‌اصغر مینوکده پسری دارد علیل
موسوم به رحیم مینوکده آموزگار دبستان شماره
۱۳ او را مجبور کرده‌اند در پیشاهنگی شرکت
نمایند و چون علیل و قادر به شرکت در عملیات
پیشاهنگی نمی‌باشد و ممکن است از این حیث
صدمه بمزاج او وارد شود. مقتضی است
دستور فرمایید که او را از شرکت در عملیات
پیشاهنگی معاف بدارند. رئیس‌الوزراء.

سند شماره ۱۱

شماره عمومی ۸۹۶۱ - تاریخ نوشتن ۱۶/۶/۲۰ -
تاریخ ثبت ۱۳۱۶/۶/۲۲
ریاست دفتر مخصوص شاهنشاهی - انجمن
تربیت بدنی آذربایجان شرقی برای پیشرفت در
ترویج ورزش و امور پیشاهنگی تقاضای تشکیل
لاطاری بعنوان لاطار انجمن پیشاهنگی نموده‌اند
که از این راه درآمدی تحصیل نماید و با انتشار
۲۰۰۰۰ بلیط ۵ ریالی که از درآمد آن ۴۹۶۰ ریال

صرف مخارج و ۲۵۰۴۰ ریال به شرکت کنندگان اختصاص داده شود و بقیه که ۷۰۰۰۰ ریال است عاید انجمن گردد. ایالت شرقی آذربایجان هم پیشنهاد نموده است که با تقاضای شرکت موافقت شود. وزارت مالیه هم اشعار داشته است بموجب ماده ۷ قانون متمم بودجه ۱۳۱۴ اقدام به بخت آزمایی در داخله کشور بدون تصویب هیئت وزراء ممنوع است. ولی طبق مقررات قانون مزبور در صورتیکه تمام درآمد خالص منحصر به نفع موسسات دوسی یا امور خیریه و ملی برسد با تصویب هیئت وزراء مانع نخواهد داشت. متمنی است مراتب را بعرض رساننده در صورتیکه مقتضای رای ملوکانه اجازه فرماید با ترتیب اقدام به این کار بشود اسباب پیشرفت منظور خواهد بود -
رئیس الوزراء

در حاشیه سند نوشته شده: بعرض رسید تکلیفی معین نمودند - ضبط شود. ۱۶/۷/۱۶

سند شماره ۱۳

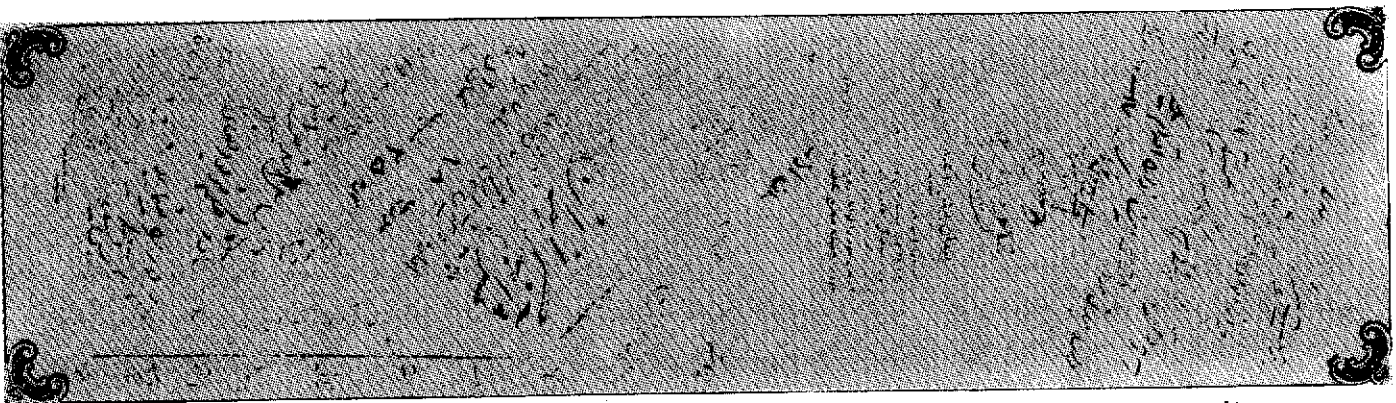
در حاشیه سند نوشته شده: در جلسه ۲۰/۴/۴ طرح و موافقت شد که صدی نیم بر صدی یک شود. ۲۰/۴/۴

* پانویسها:

۱. ابراهیم صفایی، رضاشاه در آیینة خاطرات (تهران: وزارت فرهنگ و هنر، بی تا) ص ۱۰۴.
۲. علی اصغر حکمت، جوانان پیشاهنگ - الکتشافه - Boy Scouts، مجله تعلیم و تربیت شماره سوم و چهارم، ص ۲۴.
۳. میرزا احمد امین زاده، یک نمونه از افکار عالیہ جوانان

- برومند ما، مجموعه معارف، شماره ۲ و ۳، ص ۴.
۴. تاریخچه تشکیلات پیشاهنگی ایران، مجله پیشاهنگی ایران، ش ۳، ص ۶۱.
۵. سند شماره ۱.
۶. ابراهیم صفایی، تحولات فرهنگی ایران در عصر رضاشاه کبیر (تهران، وزارت فرهنگ و هنر، ۱۳۵۶ خورشیدی) ص ۱۴۱.
۷. روزنامه اطلاعات، سال اول، شماره ۲۹.
۸. یکی از موثرترین مخالفان تشکیلات پیشاهنگی سید مهدی فرخ بوده است. وی که از ۲۴ خرداد ۱۳۰۸ معاونت وزارت معارف را برعهده داشته در خاطرات خود صریحاً علت مخالفت خود را ناپسامانیهای اخلاقی در پیشاهنگی ذکر می کند. نگاه کنید به سید مهدی فرخ، خاطرات سیاسی فرخ (تهران: جاویدان، بی تا) ص ۵۱-۲۴۹.
۹. بهاء الدین بازارگاد، تاریخچه تشکیلات پیشاهنگی ایران (تهران: پیشاهنگی، ۱۳۱۵ خورشیدی).
۱۰. شش شماره از این مجله از تاریخ ۳۱ خرداد ۱۳۰۶ تا فروردین ۱۳۰۷ و یک شماره مربوط به سال ۱۳۱۳ در کتابخانه مرکزی دانشگاه تهران موجود است.
۱۱. فرزندان خود را نه آنگونه که خود تربیت شده اید، بیورید زیرا آنان برای دورانی جز زمانه شما آفریده شده اند.
۱۲. اسناد شماره ۲ و ۳.
۱۳. سند شماره ۴.
۱۴. عیسی صدیق، یادگار عمر، ج ۲ (تهران: دهخدا، ۱۳۳۸ خورشیدی)، ص ۲-۱۷۱.
۱۵. وزارت معارف، سالنامه و آمار فرهنگ، سال ۱۷-۱۳۱۶، ص ۱۹ و ۲۰.
۱۶. وزارت معارف، سالنامه و آمار فرهنگ، سال ۱۹-۱۳۱۷، ص ۳۶۴.
۱۷. سند شماره ۵.
۱۸. اسناد شماره ۶ و ۷.
۱۹. وزارت معارف، سالنامه و آمار فرهنگ، سال ۱۶-

- ۱۳۱۵، ص ۱۲۰.
۲۰. سند شماره ۸.
۲۱. نگاه کنید به: ابراهیم صدیقی، یک چوبیله، هشت جامبوری (تهران: پیش آهنگی، بی تا) ص ۴۰.
۲۲. مکی معتقد است سفر شاه به ترکیه در تقویت پیشاهنگی در ایران نقش مهمی داشته است نگاه کنید به: حسین مکی، تاریخ بیست ساله ایران، ج ۶ (تهران، ناشر، ۱۳۶۲ خورشیدی) ص ۱۵۱.
۲۳. وزارت معارف، سالنامه و آمار فرهنگ، سال ۱۷-۱۳۱۶، ص ۹۹.
۲۴. همان، ص ۱۴۵.
۲۵. سند شماره ۹.
۲۶. یکی از پیشاهنگان دوره رضاشاه بنام حسین مهدی در مصاحبه ای با نویسنده گفت: حق عضویت پیشاهنگی سالیانه یکصد ریال بوده است.
۲۷. سند شماره ۱۰.
۲۸. این مطلب را مرحوم حسین بنائی رئیس پیشاهنگی طهران در سال ۱۳۱۸، در مصاحبه با نگارنده بیان کرد.
۲۹. نامه شماره ۱۲۹۶۳ مورخ ۱۴ بهمن ۱۳۱۵ از رئیس الوزراء خطاب به وزارت داخله.
۳۰. سند شماره ۱۱.
۳۱. نامه شماره ۴۳۷۶۱ مورخ ۲۲ بهمن ۱۳۱۸ از وزارت فرهنگ به هیئت وزیران.
۳۲. از جمله سند شماره ۱۲.
۳۳. سند شماره ۱۳.
۳۴. روزنامه اطلاعات شماره ۶۳۵۷ مورخ ۶ خرداد ۱۳۲۶، ص ۳.
- * مقدمه کتاب پیشاهنگی ایران نوشته بهاء الدین بازارگاد و سالنامه پارس ۱۳۱۵ و مقاله Boy Scouts از دائرةالمعارف بریتانیکا چاپ ۱۹۲۴ در نگاشتن این مقاله مورد استفاده بوده است.



۱۳۰۷/۲/۹۸

۴۸۸

از دایره کابینه بدست توکل شاه

در جواب براسمه رفیق منی خاطر آکنده ما بنام تو

دوازده بگله بقره در دلازمه کردید توجه بدارید

و نامه پیش آنکه در زنگار حضرت و دوازده بگله صرف در

تغیبات آن بگله ده خان در اردو بنا بر این پیش آنکه بگله در این

منع است

برادرفوق برادر استغفار بدست بگله ارغوانی منته در چاه آنرا لایق دانند
برادرمطابق با امر آن پیش آنکه هر یک از منته صرف و اوقات با این که کاملی

برادرمطابق با امر آن
برادرمطابق با امر آن
برادرمطابق با امر آن
برادرمطابق با امر آن
برادرمطابق با امر آن
برادرمطابق با امر آن
برادرمطابق با امر آن
برادرمطابق با امر آن
برادرمطابق با امر آن
برادرمطابق با امر آن

برادرمطابق با امر آن
برادرمطابق با امر آن
برادرمطابق با امر آن
برادرمطابق با امر آن
برادرمطابق با امر آن
برادرمطابق با امر آن
برادرمطابق با امر آن
برادرمطابق با امر آن
برادرمطابق با امر آن
برادرمطابق با امر آن

لیس للانسان الاماعی
تشکيلات

پيشگي ايران

اداره

دائرة

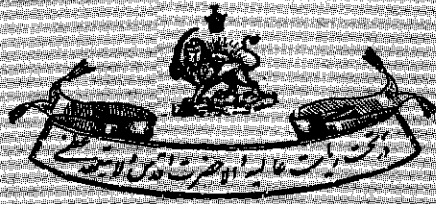
خرداد ماه ۱۳۹۱

شماره ۷۵۶۲



پيمان پيش آهنگ ايران

۱- بطرف خود قسم بار ميکنم که
۲- وظايف مرا نسبت به دين و وطن انجام دادم و از
آلودگي پيشگي اطاعت کنم
۳- بزرگ هويت منک و بازيگي انجام
۴- بطن خود را توانا، روي خود را زنده و اخلاق
خود را هميشه صحيح نگاهدارم



تقديم پيامت وزير اعظم دولت مملکت

ارواح عالم تشکيلات پيشگي ايران خيلي وقت از طرفه بطور کليد در ساي پيشگي ايام ستم دولت ايران ميست در پشت

و تعلق بکام جاسستند بکميته تان اعانه وزارت جيلد سعادت حق تخرج ضروري پيشگي ايران تاين ميشود در رسال پست حق

حضرت مجمع بين المللي پيشگي جهوني آماده و فعاله دارالانشاء بزرگ بر طرايع نيايم از نسبت محرم وزير اعظم کمن دارد و عطف کونجی از

از پيشگي کمن در دست باي دولت تان اعانه وزارت جيلد سعادت پيشگي ايران کنگ شده با هم حق محضيت و رسال بزرگ بين المللي

پيشگي کمن تاين ميشود هم بران و در استبان آينه جشن ترتيب داده عيالت پيشگي کمن را در حضور عيالت محرم دولت مهر من تان بزرگ در دولت

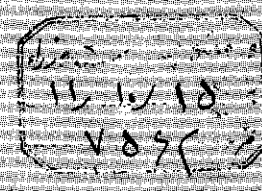
ايکله جيلد سعادت نون بکار بنفشه و با کرامت تخرج به چيز پيشگي است که با رسال کمن کار لاسل بزرگ تان اعتبار از نسبت در رساله تان است

در رسال که اعطاه اعانه تان و در رساله کمن تاين ميشود هم بران و در استبان آينه جشن ترتيب داده عيالت پيشگي کمن را در حضور عيالت محرم دولت مهر من تان بزرگ در دولت

تقديم احترامات مملکت

پيشگي ايران

سيد رضا اخوي



۱۱/۱/۱۳۹۱
تقديم احترامات مملکت
پيشگي ايران
سيد رضا اخوي
۱۱/۱/۱۳۹۱

کتابخانه

تاریخ ۱۳۱۱
شماره ۵۵۵
شماره ۱۸۱



پشاهنتی و تربیت بدنی

فوری است

اداره تعلیمات مرکزی و اشخاصات

با ارسال عین نامه ۱۸۱ مورخه ۱۵/۱۰/۱۳۰۹ دبستان های نمره ۲ با ستحضار میرساند که چند مرتبه
خانم مدیره به اداره آمده و اظهار داشت که عملیات اندر سه منبر بوده و وظیفه تربیتی پشاهنتی را
قبول کرده و آن ام نمیکند و بطوریکه مفهوم گردید خانم مدیره محافظه کار است و نمیخواست کجا شکایتی از
عملیات خود نموده باشد و اینکه نظر با احتیاج ناگهرا از ارسال این شکایت گردیده و نیز از بهایات خانم مدیره
اینطور مضمون گردید که خانم شهیدی که سال قبل در کلاس تربیت عملیات پشاهنتی در کانون بانوان شرکت
و نسبت ریاست رسید پشاهنتی آن دبستان را داشته است امسال از آن ام آن وظیفه خودداری نموده
عملیات دیگر را نیز مشارالیهها تحریک مینماید که قبول این وظیفه را ننماید لهذا رسید پشاهنتی این
دبستان در این سال متزلزل و اینکه نزدیک با حلال میباشد خواهشمند است اقدام عاجل و مقتضی فرموده و
ار شجه این اداره را مستحضر فرمایند و بطور کلی خوب است بوساطی به عملیات این مطلب را حالی نمود
که خستگی تربیت پشاهنتی را کار نحمیلی و اضافی ندانسته و جز وظائف تربیتی خویش شمارند و نیز انرا
کار بدنی و ورزشی ندانند و معذرت کسالت و ضعف قوای بدنی سرهمچی از انجام این وظیفه ننمایند

شماره ۵۵۵

دبستان مرکزی و اشخاصات
۱۰۹۵۳
۱۳۱۱
۱۵/۱۰/۱۳۰۹

اداره تربیت پشاهنتی و اشخاصات
چون اداره نام تربیت پشاهنتی را
به بدنی کار بکنند که کلاس تربیت پشاهنتی
داده بدون شک این اداره اقدام میکنی
کار اصلاحی و صفای اخلاقی را که

سند شماره ۶

ل ۱۶

تاریخ ماه سنه ۱۳۱

شماره ضمیمه



وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

اداره

شماره

۲
۲۵

نمره (۱۵۲۰ / ۶۱۱۲۰ - ۵۲۵ - ۱۵۲۱۰۳)

اداره پیشاهنگی و تربیت بدنی

دبستان

دبیرستان

لزم است برای تعیین مشق پیشاهنگان بر حسب برنامه که اداره پیشاهنگی و تربیت بدنی تعیین مینماید و دستوری که از آن اداره ارسال میگردد به فوریت اقدام نمود، پیشاهنگان را برای دقیقه سان سم اسفند حاضر نمایند مخصوصاً رتبه های جدید النامه پس را علاوه بر مشق هفتگی عمومی در داخل آموزشگاه نیز مشق دهید که نتوانند در دقیقه شرکت کنند.

وزیر معارف و اوقاف

[Handwritten signature]

۴۹۲۹

۱۵/۱۲/۱۳۱۷

سواد این متحد المال و سه ورقه برنامه ضمیمه آن شماره (۵۳۰ - ۱۵۲۱۰۳) و شماره (۵۲۱ - ۱۵۲۱۰۳)

برای اطلاع اداره تعلیمات مرکز ارسال میشود که برای عدم تماس مشق پیشاهنگان با ساعات دروس کلاس آنها اگر اندامی

دارد بفرماید

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]
۱۳۱۷

مدرسه دخترانه مرکز و مقامات
۱۰۶۸۹
۱۳۱۷
۱۵/۱۰/۱۳۱۷



۱۶۰۰

تاریخ ماه سنه ۱۳۱

شماره صفحه



وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

داره

ایره

اداره پیشاهنگی و تربیت بدنی

نمره (۴۵۳۰ - ۱۵۸۱۰۲)

دستان

خانم مدرسه

دبیرستان

برای اجرای مفاد متحد المال شماره (۴۵۳۵/۱۱۱۲۰ - ۱۰۲۵) صادره از مقام وزارت معارف و در تفسیح نمره (۲۱۷۶)

۱۰۱۳

۱۵۸۲۲۱) برای اینده دختران پیشاهنگی و روزها و هفتادین رسیدن آنها در مشن تعیین نموده بتوانند در س

سیم اسفند شرکت نمایند لازم است هفته در یک روز عصرها در همان مدرسه یک نفر را که خودتان مصلحت میدانید

انتخاب نمایند تحت نظر خودتان یکساعت بدختران و مربیان تعلیم مشن دهند و آنها را برای شرکت در سان حاضر

عاید پس از یکی دو هفته در صورت لزوم اطلاع خواهیم داد که یک روز سه رسد تا در یک محل اجتماع نمایند و

طریق مشن هر رسد دیده خواهند شد ضرر رسدی که ملاحظه شد خوب تعلیم نگرفته اند مانند سال قبل لازم میشود که

هفته دو یا سه روز برای تعیین به کانون بانوان حاضر شوند لهذا برای اینک رسد آموزشگاه شما از تحمل این زحمت یعنی

حضور هفته دو مرتبه در کانون بانوان متضمن است جدیدت عمل آید که در ظرف دو هفته مشن آنها خوب و قابل

قبول گردد تا احتیاجی به شرکت آنها در تعیین های عمومی نباشد

وصول این نامه و برنامه اوقات را که برای مشن رسد آن آموزشگاه تعیین نمایند مریح دارند تا در صورت ضرورت -

معتض برای ملاحظه انجام بفرمایند به آن آموزشگاه حاضر شود

از طرف رئیس اداره پیشاهنگی و تربیت بدنی

اماره

۱۰۵۰

تاریخ ۹ / ۱ / ۱۳۱۵
شماره ۲۰۷۹
۵۲۸۱۳

در کمال احترام
از طرف
وزارت معارف و اوقاف و صنایع متفرقه
تاریخ ۱۰ / ۹ / ۱۵



وزارت معارف و اوقاف و صنایع متفرقه

اداره
دوره

محترماً با استحضار خاطر مبارک می‌رساند که چهار سال پیش در بین المللی از پیشاهنگان دنیا در یکی از
ممالک عالم بعد از دو هفته تشکیل و معالقی که در مومسنه بین المللی پیشاهنگی شرکت دارند و در این پیشاهنگان
خود را با چند نفر سرپرست به این اردو اعزام می‌دارند و در این دو هفته پیشاهنگان اعزامی از تمام ممالک دنیا
بگذرند و در این مومسنه و در این پیشاهنگی مشغول می‌باشند چنانچه در اردوی بین المللی سال ۱۳۱۴ که در
پرتغال انگلستان تشکیل شد پنجاه هزار پیشاهنگ از ۷۲ مملکت شرکت نمودند و یکصد و ده هزار نفر تماشاچی
بدان محل آمده و رساله که مکتوب خدایه را شرکت اجتماع نیز می‌باشد بنسبم ایفاد می‌دارد تا این دو سال پیش
یک کثرت بین المللی از نمایندگان پیشاهنگی دنیا برای مشاوره در این شرکت تربیت جدید جوانان و نحوه تربیت
تجربه در یکی از ممالک تشکیل می‌گردد با اجمعی که این اجتماع بین المللی از لحاظ تعلیم و تربیت عمومی و احیاء
و در آن آثار قایلین اهل عالم مضمون است مملکت شاهنشاهی ایران با آنکه متجاوز از ده سال است عضو مومسنه
بین المللی پیشاهنگی می‌باشد و سالی مبعی ایمنه و حق دعوت می‌دهد تا بحال در این اردو و کثرت عالی
بین المللی شرکت ننموده است .

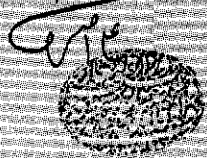
تایستان سان آتی پنجمین اردوی بین المللی پیشاهنگی و پنجمین کثرت بین المللی پیشاهنگی در بیست و هفتم (۲۱)
ژوئیه ۱۳۱۷ تا ۱ اوت ۱۳۱۷) در هلند تشکیل می‌گردد و از مملکت شاهنشاهی ایران نیز برای شرکت در این
اجتماع بزرگ جوانان دعوت نموده اند و برای کشور ایران با ترتیباتی که در این عصر همایون شانس بردیده و مزایای است
که این دعوت را رد ننموده و شرکت نماید و هم از نظر تربیت جوانان این مملکت قواک بسیار د اردو که پیشاهنگان و

۱۵/۹/۱۵
۱۰۸۸۲



سرپرستان در این تکره بین المللی شرکت نمایند و در صورتیکه اساس این امر مورد تصویب است مستعدی است
برائید را اطلاع فرمائید تا در حدود مقدمات امر از تهیه و توزیع جوانان پیشاهنگد و سرپرستان مناسب بر آید .
ضمیمه خلاصه از اطلاعات اصلی مربوط به این اجتماع بزرگ را ارسال میدارد و چون وقت نمیدرد و باید تا اول
دسامبر ۱۹۴۹ (تقریباً یک ماه دیگر) شرکت ایران و عده تقریبی افرادی را به دفتر بین المللی پیشاهنگسی
اطلاع دهیم و نیز احوال عده از جوانان را برای این منظور فرستاد و آماده و نامیم خواهیم نمود است هر چه زودتر
تصمیم مقتضی اتخاذ و وزارت خارجه را مستحضر فرمائید .

وزیر خارجه و اوقاف



نوع مسوده	تاریخ و شماره
موضوع مسوده	شماره خصوصی
شماره	کلاس
مسئول یا کنوین	دسته



تاریخ تحریر ۱۱/۳ - تاریخ با کنوین ۱۵ - تاریخ باقی ماند ۱۳/۳

بازرسی صورت پذیرفت
 در این مورد هم این تذکره که در تاریخ ۱۳/۳ در دفتر ثبت گردید
 در روز ۱۳/۳ در دفتر ثبت گردید و در تاریخ ۱۳/۳ در دفتر ثبت گردید
 در روز ۱۳/۳ در دفتر ثبت گردید و در تاریخ ۱۳/۳ در دفتر ثبت گردید
 در روز ۱۳/۳ در دفتر ثبت گردید و در تاریخ ۱۳/۳ در دفتر ثبت گردید

مستور

۱۶۰۰

تاریخ ماه سنه ۱۳۱

شماره صفحه



وزارت معارف و اوقاف و صنایع مستظرفه

اداره معارف خراسان

سواد خرابیه حسین مدیر خرابی

اداره معارف خراسان

لذا سواد خرابیه که حسین مدیر خرابی محصل کلاس پنجم پستان دولتی نمره ۱ مشهورا که به پیشکامندگان
 اعلی حضرت همایون شاهنشاه عرض تقاضی کرده است لباس پیشاهنگی مجانی به مشارالیه داده شود ارسال
 میدارد که در احوال مشارالیه تحقیق نموده چنانچه لایق بوده و صلاحیت ورود به پیشاهنگی را دارا پذیرفته
 شود و در حدود مقررات مشارالیه مساعدت گردد و از نتیجه این وزارتخانه راستحضردانید و ضمانتدگر میدهد
 که در پیشاهنگی برای اینکه جوانان عادت پذیرافت واخذ وجهه باللباس مجانی نمایند مرسوم این است که
 باید مبلغی چون نشان بوسیله ساختن اثبات سنی و صنایع یدی با بازار انجام کار تحصیل نموده و در اینصورت
 مبلغی هم برای تهیه لباس از صندوق پیشاهنگی مدرسه بانها کمک و مساعدت شود .

از طرف مدیر معارف و اوقاف

مطابق اصل است

[Handwritten signature]

ن-۱۶



اداره پیشاهنگی و تربیت بدنی
شماره ۱۲۵۴/۳۸۴۲
تاریخ ۲۰/۲/۴۹
شعبه دارد (مستند در دسترس نیست)

جناب آقای نخست وزیر

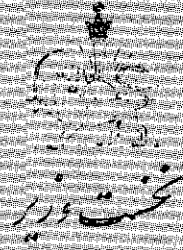
در اجراء دستور شماره ۲۲۷۵-۸/۳/۱۳۲۰ کمیسیون بررسی افزایش درآمد انجمن تربیت بدنی از محل عوارض شهر در آنجا با مشارکت آقای کلهر نماینده وزارت دارائی و آقای فخاری نماینده وزارت کشور و آقای سکرانی کفیل اداره پیشاهنگی و تربیت بدنی و نماینده وزارت فرهنگ در اداره تربیت بدنی تشکیل و در موضوع افزایش بهره انجمنهای تربیت بدنی از محل درآمد شهر در اینجا از نیم درصد یک و نیم درصد مذکور گردید. چنانکه در صورت مجلس ضمیمه ملاحظه خواهد نمود نماینده وزارت دارائی بطور کلی با این پیشنهاد موافق میباشد و نماینده وزارت کشور هم با افزایش نیم درصد یک درصد موافقت دارند و با استناد اینکه در این سال بودجه شهر در اینجا تنظیم شده این امر را مثال عدم تکوین کرده اند. چون شهر در اینجا علاوه بر وجه هائیکه دارند متمم بودجه ای نیز در هر سال تنظیم و نیازمند بهای معده خود را در آن منظور میکنند و انجمنهای تربیت بدنی از حیث هزینه جاری در زحمت هستند خواهشمند است مقرر فرمایند موضوع را در هیئت وزیران مطرح و تصویب فرمایند که از این سال بهرمانجمن از صدی نیم معده یک و نیم که حداقل نیازمند بهای تربیت بدنی را تامین خواهد نمود ترقی داده شود و برای انجام این امر متمم بودجه صادر نمایند.

بطوریکه امر فرموده بودند صورتی از صدی نیم درآمد شهر در اینجا شهرستانها نیز جهت استجدار خا^ط عالی به هیئت تقدیم گردید.

وزیر فرهنگ

[Handwritten signature]

[Handwritten signature]



نخست وزیر

هیئت وزیران در جلسه ۷ تیرماه / ۱۳۲۰ نظر به پیشنهاد شماره
 ۳۸۴۲ / ۸۴۵۱ - ۲۰ / ۲ / ۲۹ وزارت فرسنگ و موافقت نماینده وزارت
 دارائی با افزایش درآمد انجمن ^{تربیت} زراعت عوارض شهره ارضها تصویب
 نمودند که از امسال (۱۳۲۰) بهره انجمن مزبور از صدی نیم به صدی یک
 ترفسی داده شود و بران انجام این منظور ضم بودجه صادر گردید -

لا

مجلس

وزارت

مجلس

۱۳۱۷

مجلس

مجلس

مجلس

